

Boomfest – Kommissia

Venäjän valtavat ulottuvuudet

Lorenzo Mattottin taidetta oli esillä BoomFestin aikaan Pietarissa.

Otto Sinisalo

Venäjä! Itäinen naapurimme on suomalaisille yhtä aikaa sekä alati läsnä että vieras. Kun ajattelemme venäläistä kulttuuria, ajattelemme klassista kirjallisuutta ja neuvostoajan taide-elokuvia. Venäläisestä sarjakuvasta emme sen sijaan ole juuri kuulleet. Syy on yksinkertainen: venäläinen sarjakuvakulttuuri on vasta pääsemässä vauhtiin. Otto Sinisalo vieraili Sarjainfon toimittajana sekä Pietarin että Moskovan sarjakuvafestivaaleilla vuonna 2009.

Toukokuu 2009, Vappupäivä. Minua emännöivä Anna kuljettaa minua läpi läpi Moskovan tyhjen katuja kohti M^oars-galleriaa. Kävelemme keskellä nelikaistaista autotietä. ”Ei hätää”, Anna vakuuttaa. ”Kaikki ovat datsoillaan.”

Itse avajaisissa galleria on tupaten täynnä vaikka Moskovan kadut ovatkin auti-oita. Paikalla on kutsuvieraiden ja median lisäksi tusinan eri lähetystön edustajia sekä kaksin verroin festivaalijärjestäjiä eri

maista. Kymmenes Kommissia on ”Festivaalien festivaali”: moskovalaiset ovat kutsuneet 10 eri maan festivaalijärjestäjät paikalle. Mars- ja Vinzavod -gallerioiden näyttelyissä on esillä sarjakuvaprintejä maailman joka kolkasta. Suomea edustaa Sarjakuvaseuran kokoama valikoima sarjakuvareproja tuoreilta tekijöiltä Olli Hietalasta Pertti Jarlaan, jonka strippi on päässyt festivaalin viralliseen kutsuun asti. Hieman yllättäen Fingerporin äkkiväärät vitsit kääntyvät hyvin venäjäksi.

Syyskuussa BoomFest-sarjakuvapahtuma on yhtä lailla kansainvälinen. Tuuliseen Pietariin kerääntyy joukko eurooppalaisia sarjakuvantekijöitä, muassaan tusinan suomalaisen delegaatio. Suurimpina niminä tapahtumassa vierailivat Joe Sacco ja Lorenzo Mattotti. Kuten Kommissiassakin, BoomFestin ohjelma on näyttelypainotteinen. Suomalaisiin näyttelyihin lukeutuvat Katja Tukiaisen ja Glömp-kollektiivine näyttelyt. Yli kymmeneen galleriaan hajautettu ohjelma tuo BoomFestiin tiettyä seikkailun tunnetta: galleriat ovat pieniä ja keskiuuria

vaihtoehtotiloja, usein vaikeasti löydettävillä sivukujilla ja sisäpihoilla, mutta yhtä kaikki laadukkaita.

Molempien festivaalien ohjelma koostuu eri maiden delegaatioiden esitelmistä ja sarjakuvantekijöiden luennoista, joita paikalliset nimittävät ”mestari luokiksi”. Aikataulu ja ohjelmakuvaukset joustavat venäläisissä sarjakuvatapahtumissa: minuuttiaikataulu ei ole ja ohjelmanumerot saattavat ketterästi vaihtaa paikkaa salista toiseen minuuttien varoitusajalla. Ilmoitetaan Kommissian pääjärjestäjä, animaattori ja sarjakuvapiirtäjä Pavel ”Hihhus” Sukhikh festivaalin päätöspuheessaan ohjelmaa jääneen niin paljon pitämättä, että festarit jatkuvat vielä seuraavanakin päivänä!

Yritteliästä nykyhetkestä huolimatta venäläisen sarjakuvan historia on ongelmallinen - ja lyhyt. Neuvostoaikana sarjakuvan katsottiin olevan länsimaista rappiotaidetta. Vaikka animaatio ja pilakuva saattoivatkin olla yleisesti hyväksytyjä populaaritaiteita, sarjakuva ei ollut - ja siten sitä ei myöskään tehty. Neuvostoliiton

Katja Tukiaisen kuvia oli esillä 100 Svoih -galleriassa.

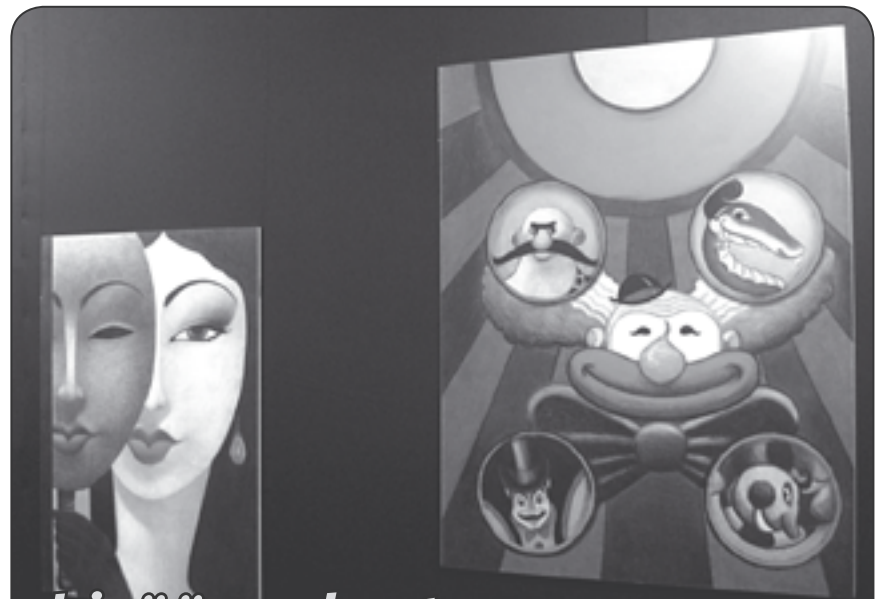
Ei liene kohtuutonta stereotyyppien liehittelyä sanoa, että venäläiseen kansanluonteeseen kuuluu yrittää, vaikka onnistuminen vaikuttaisikin epätodennäköiseltä. Vuonna 2009 Kommissia järjestettiin 10. kerran ja BoomFest kolmannen. Eivätkä venäläisten kollegojen ponnistelut ole täysin tuloksettomia. Khroniki Chedrika, Alexander Kuninin toimittama venäjän Sarjainfo, siirtyi nettijulkaisusta paperille syyskuussa. Venäläinen sarjakuva oli yksi Angoulêmen sarjakuvafestivaalien teemoista vuonna 2010.

Kykyjen puutteesta ei ole kysymys. Venäläiset sarjakuvataiteilijat ovat parhaimmillaan kansainvälisellä tasolla. Tätä todistivat muun muassa Helsingin vuoden 2009 sarjakuvafestivaalien venäläistaiteilijoiden näyttelyt. Jos katsoo vaikkapa BoomFestin kilpailusarjan voitaneen Julia Grigorievan naivismin kanssa flirttailevaa sarjakuvataidetta, voi hyvällä syyllä odotella venäläisen sarjakuvan läpimurtoa. Kenties tosin jossain muualla, kuin Venäjällä.

hajoamisen jälkeen venäläinen sarjakuva joutui keksimään itsensä tyhjästä. Monet uuden sukupolven tekijät näyttävätkin lainaavan sekä keski-Eurooppalaisesta sarjakuvaperinteestä että venäläisen animaation ja lastenkirjakuvituksen perinteestä.

Venäläisten puhuessa sarjakuvasta ei voi välttyä vertailemasta naapurimaan ongelmia suomalaisiin valitusvirsiin samasta aiheesta. Ongelmat tuntuvat olevan samoja: sarjakuvaa ei arvosteta taiteena, suuret kustantamot eivät ole kiinnostuneet sarjakuvasta eikä suuri yleisö osaa sitä ostaa. Venäjän kokoisessa maassa ongelma korostuvat entisestään, jopa niin, että suomalainen sarjakuvakenttä tuntuu suorastaan vimmatun elinvoimaiselta. Venäjällä populaarikaan sarjakuva ei menesty, eikä sitä liion näy sanomalehtien sivuilla. Valtavirtakin on syvällä marginaalissa, ja yleisön ennakkoluulot sen mukaiset: Kommissian aikaan kysyn Hihhusta kääntämään M'ars-gallerian oveen kesken lauantaipäivän ilmestyneen venäjänkielisen lapun. ”Joku rouva kävi lapsineen näyttelyssä”, hän selittää, ”ja kauhistui. Lapussa lukee ’sarjakuva on taidemuoto siinä missä muutkin, ja sellaisenaan ei välttämättä pelkästään lapsille’”, hän nauraa.

Vastaavasti Venäjän valtion julkinen tuki sarjakuvalle on olematonta. Sekä Moskovan että Pietarin festivaalit pääsevät omilleen tekemällä yhteistyötä eri kansainvälisten kulttuurirahastojen sekä kaupallisten sponsoreiden kanssa.

Lisää verkosta

Khroniki Chedrika: <http://mag.chedr.info/>

Kommissia: <http://kommissia.ru/>

Boomfest: <http://boomfest.ru/>

Julia Grigorieva: <http://swj.spb.ru/>

http://issuu.com/boomkniga/docs/boomfest_report_09

Englanninkielinen raportti

Комиссия

ЖУРНАЛ О ДЕТСКОМ ИСКУССТВЕ
ХРОНИКИ ЧЕДРИКА
«Chedrik's Chronicle» - russian comic art magazine